

Inleiding

“Hoe heeft dit kunnen gebeuren? Waarom wisten ze dit niet van elkaar?”

Men is snel zeer uitgesproken als het gaat om een gezinsdrama wat het nieuws heeft gehaald. Zeker als er kinderen bij betrokken zijn, moet privacy vervolgens geen onderwerp van discussie meer zijn, want het kind moet in bescherming genomen worden. Tegelijkertijd kunnen we stellen dat multiproblematiek niet ineens ontstaat. De problemen kunnen zich in de loop van de tijd opstapelen en is het zaak dat de betrokken professionals elkaar tijdig vinden. Het nut en de noodzaak voor eenduidig handelen middels multidisciplinair samenwerken staat buiten kijf; bij gedeelde zorg moeten we dit tijdig van elkaar weten, niet langs elkaar heen werken en samen met het gezin komen tot één aanpak. Multidisciplinair samenwerken in een vroegtijdig stadium betekent ook dat we zorgvuldig moeten omgaan met de gegevens van het gezin. Privacy hebben we allen hoog in het vaandel staan, maar het is in die zin niet direct duidelijk wat we hier nu precies mee bedoelen.

In dit document proberen we een praktische vertaling te maken van de mogelijkheden die de wet- en regelgeving, de gemaakte samenwerkingsafspraken (convenant) en de technische beveiliging van de webapplicatie Verwijsindex MULTIsignaal ons biedt .

Samenwerken in de jeugdketen – privacy in een notendop

Spoorboekje	Staatssecretaris Marlies Veldhuijzen van Zanten (VWS) lanceerde 29 juni 2011 Samenwerken in de jeugdketen; een instrument voor gegevensuitwisseling ¹ . Dit spoorboekje kan professionals helpen bij het zetten van de juiste stappen wanneer zij zich zorgen maken over de ontwikkeling van een jeugdige. Professionals kunnen aan de hand van vragen afwegen of multidisciplinair informatie uitwisselen met andere professionals in het belang van de jeugdige/ het gezin is. Centraal staan de volgende vragen;
Proportionaliteit	Staat mijn actie in verhouding tot het doel? Is mijn actie in proportie? Deel niet meer dan wat voor het doel noodzakelijk is. Voor alle duidelijkheid, het is niet bedoeling om onderling volledige dossierinformatie uit te wisselen. U zal zelf een afweging moeten maken welke informatie relevant kan zijn voor uw samenwerkende partner.
Subsidiariteit	Kies voor de minst ingrijpende actie. Moet ik wel multidisciplinair samenwerken? Is er een andere (minder ingrijpende actie) mogelijk om mijn doel te bereiken?
Doelmatigheid	Heb ik de meest geschikte actie ondernomen? Bereik ik met deze actie mijn beoogde doel?
Afweging	Het antwoord op deze vragen is veelal evident, maar vraagt wel om een bewuste afweging. Voordat er multidisciplinair wordt samengewerkt moet de betrokken professional een concrete afweging hebben gemaakt; wat zijn de

¹ Zie: <http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2011/06/29/veldhuijzen-van-zanten-lanceert-handboek-over-gegevensuitwisseling-voor-jeugdzorgwerkers.html>

zorgen, met welk doel je de samenwerking zoekt en heb ik hier de expertise van een andere professional voor nodig?

Documenteer

Maak hier altijd een aantekening van in het eigen dossier!

Doel
samenwerken

Voor de betrokken hulp- en/ of dienstverleners is het de algemene insteek een gezonde en veilige ontwikkeling van de betrokken jeugdige naar volwassenheid voor ogen te hebben, waarbij men niet solistisch te werk gaat, maar eenduidig met elkaar optrekt. En vanuit de gedachte van 1 gezin 1 plan kan dit niet los gezien worden van het gezin en de omgeving waar de jeugdige onderdeel van uit maakt.

Toestemming

Tegelijkertijd geeft de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) aan dat de verwerking van persoonsgegevens niet mag zonder ondubbelzinnige toestemming van degene wie het betreft (Wbp, art. 8). Voordat een professional de jeugdige of het gezin multidisciplinair wilt bespreken, zal dit altijd in samenspraak zijn met de betrokken gezinsleden. En gelukkig maar, want het zijn tenslotte de ouders/ wettelijk vertegenwoordigers die als eerste verantwoordelijk zijn voor het veilig opgroeien van hun kind en willen serieus genomen worden in hun ouderschap. Ze hebben vaak ook zelf constructieve ideeën, maar weten deze niet altijd even goed te concretiseren zonder hulp van anderen. En als laatste moet uitgegaan worden van de eigen kracht van het gezin. Anders gezegd, wat kunnen ze zelf oppakken?

Informerende bij
registratie signaal
in Verwijsindex

Conform artikel 7.1.4.1 en 7.1.5.1 van de Jeugdwet heeft de professional t.b.v. de registratie van het signaal in de Verwijsindex geen toestemming nodig. De meldingsbevoegde heeft namelijk *meldrecht*. Informeren is wel het devies.

Overmacht

Tenslotte kan er sprake zijn van overmacht of conflict van plichten. Bijvoorbeeld als de veiligheid van de jeugdige/ ouders of die van uzelf in het geding is. Het is dan zaak direct actie te ondernemen en hoeft er geen toestemming te worden gevraagd voor het multidisciplinair samenwerken. Het privacy belang van ouders/ het gezin weegt dan niet op tegen het belang van het in bescherming nemen van de jeugdige. En dit is de weegschaal die de professional in het dagelijks werk met zich meedraagt. Komt men hier niet uit dan is interne (of geanonimiseerde externe) consultatie van collega's en/ of Veilig Thuis altijd geadviseerd.

Documenteer

Maak hier ook altijd een concrete aantekening van in het eigen dossier!

Convenant - samenwerkingsafspraken gebruik Verwijsindex

Iedere regio (een samenwerkingsverband van gemeenten) heeft een eigen Verwijsindex. Gekoppeld hieraan is ook het regionale samenwerkingsconvenant Verwijsindex. Bij het formeel toetreden van een nieuwe organisatie tot de

Het convenant Verwijsindex, zal deze zich moeten committeren aan de gemaakte afspraken, zoals verwoord in het convenant. Kortweg staat hier het doel van de samenwerking in beschreven, de doelgroep, participerende organisaties, taken en verantwoordelijkheden en hoe men om wordt gegaan met het privacy vraagstuk.

De beveiliging van de techniek

Tenslotte proberen we een praktische vertaling te maken van en u op hoofdlijnen inzicht te geven in de technische beveiliging van MULTIsignaal.

NTA 8023 MULTIsignaal, als lokale verwijsindex, is in de basis ontworpen en in de geest van de Jeugdwet gebouwd conform de richtlijnen voor de landelijke verwijsindex, zoals beschreven in NTA 8023. Deze NTA stelt welke gegevens uitgewisseld kunnen worden via de landelijke verwijsindex, en welke beveiligingseisen van toepassing zijn.

ISO certificaat MULTIsignaal is ISO/ IEC 27001:2013² gecertificeerd door BSI³. Jaarlijks vindt er een controle-audit plaats en om de drie jaar een volledige audit. Onderdeel van de audit en het standaard informatiebeveiligingsbeleid van MULTIsignaal is dat een onafhankelijke partij aanval- en penetratietesten uitvoert op de applicatie. Deze testen zijn bedoeld om te controleren of onze beveiligingstechnieken (waaronder firewalls, intrusion detection/ protection en encryptie) bestand zijn tegen dergelijke aanvallen en vindt er verificatie plaats van de werking van de beveiligingsmaatregelen.

Software as a service (SaaS) MULTIsignaal biedt een webapplicatie en wordt met een beveiligingscertificaat aangeboden als een service (SaaS). De applicatie wordt vanuit één centrale plek in Nederland gehost (zowel fysiek als elektronisch beveiligd én boven NAP⁴). Voor het onderhoud, beheer en updates is MULTIsignaal verantwoordelijk .

Disaster recovery Voorts maakt MULTIsignaal gebruik van marktconforme disaster recovery functionaliteiten, voorzieningen en procedures. Daarbij maakt MULTIsignaal gebruik van geografische redundantie⁵.

Veilige communicatie De verbinding tussen de browser van de gebruiker en de MULTIsignaal server is een beveiligde HTTPS verbinding, met behulp van SSL-beveiliging, de industrie standaard. Bij het gebruik van een HTTPS verbinding worden alle gegevens versleuteld verstuurd. Deze versleuteling zorgt ervoor dat het voor een kwaadwillende niet mogelijk is om 'af te luisteren' en eventueel onderschepte

² Informatiebeveiligingsbeleid ISO norm 27001:2013, zie: http://www.iso.org/iso/catalogue_detail?csnumber=54534

³ BSI en meer informatie over de ISO norm: <http://www.bsigroup.com/nl-NL/ISOIEC-27001-Informatiebeveiliging/>

⁴ Normaal Amsterdams Peil

⁵ Dat wil zeggen dat indien het primaire datacentrum onbereikbaar wordt, bijvoorbeeld vanwege een ramp, dan wordt direct geschakeld met een secundair datacentrum elders in het land. Hierdoor blijft de techniek van MULTIsignaal voor de gebruiker bereikbaar.

	<p>data te ontcijferen. De MULTIsignaal server voorzien van een PKI-overheid certificaat. Dit certificaat is een digitaal paspoort waarmee de MULTIsignaal server bewijst dat de server waarmee de gebruiker communiceert ook echt de MULTIsignaal server is. De sterkte van dit certificaat is vergelijkbaar met het certificaat bij internetbankieren.</p>
Geen software installatie	<p>De gebruiker heeft alleen een device, een internet browser en internetverbinding nodig om gebruik te kunnen maken van de applicatie. Per eindgebruiker is minimaal 512 kb/s aan downloadsnelheid nodig (en 256 kb/s upload). Geen extra hardware of software is nodig voor de gebruiker.</p>
Logging NEN 2082	<p>De verrichtingen van een gebruiker worden in MULTIsignaal gelogged. Dit is ook een eis van NEN 2082, wat zich richt op functionaliteit voor RM (Record Management)/ informatie- en archiefmanagement⁶.</p>
Rollen en rechten	<p>Per convenantgebied is middels een uitgebreid autorisatiesysteem verschillende rollen voor verschillende gebruikers in te richten.</p>
Beheer en onderhoud volgens SLA	<p>Doordat wij een centraal gehoste oplossing aanbieden worden alle noodzakelijke voorzieningen zoals hardware, besturingssysteem, firewall, databasesoftware, spamfilters etc. door ons binnen de dienstverlenings-overeenkomst geleverd. U hoeft alleen zorg te dragen voor een goede internetverbinding en werkstations met daarop een courante versie van een gangbare internetbrowser. Verdere details over de wijze waarop MULTIsignaal de technische beveiliging vorm heeft gegeven, waaronder een bewerkersovereenkomst, is onderdeel van de Service Level Agreement Technisch Applicatie Beheer (SLA TAB). De SLA en daarmee ook de standaard bewerkersovereenkomst is getoetst door de Gebruikersvereniging van MULTIsignaal. De SLA TAB is een overeenkomst tussen MULTIsignaal en de gemeente.</p>
Delen is vermenigvuldigen	<p>MULTIsignaal is gebouwd met gebruik van open standaarden en open source software. Dit onderstreept ons streven om gedane investeringen herbruikbaar te maken voor anderen.</p>
ESCROW	<p>Ter dekking van de bedrijfscontinuïteit van haar deelnemers, heeft MULTIsignaal een drie-partijen Escrow overeenkomst gesloten met de Gebruikersvereniging MULTIsignaal en een onafhankelijke derde partij. Deze overeenkomst voorziet erin dat de broncode van de applicatie regelmatig wordt gedeponereerd bij en geverifieerd door Escrow.</p>

We wensen u veel succes in het samen- en werken met de Verwijsindex van MULTIsignaal.

⁶ Voor meer informatie over NEN-2082, zie: <http://www.nen.nl/web/Normshop/Norm/NEN-2082-Eisen-voor-functionaliteit-van-informatie-en-archiefmanagement-in-programmatuur.htm>